Matematiikkakilpailut Suomessa

Anne-Maria Ernvall-Hytönen

Turun yliopisto

Kerkko Luosto

Helsingin yliopisto

`Anne-Maria.Ernvall@utu.fi`

`Kerkko.Luosto@Helsinki.FI`

Kilpailutoiminnan tavoitteet

The aims of the 43rd *IMO are:*

- *To discover, encourage and challenge mathematically gifted young people in all countries;*
- *To foster friendly international relationships among mathematicans of all countries;*
- *To create an opportunity for the exchange of information on school syllabuses and practice throughout the world.*

Ote vuoden 2002 matematiikkaolympialaisten säännöistä

Matematiikkakilpailuja

Suomalaisten kannalta merkittävimmät matematiikan koululaiskilpailut ovat:

- Kansallinen MAOL:n kilpailu
  - alkukilpailu (avoin sarja, välisarja, perussarja)
  - loppukilpailu
- Pohjoismainen kilpailu
- Baltian tie (joukkuekilpailu)
- IMO eli matematiikkaolympialaiset

Kilpailukalenteri

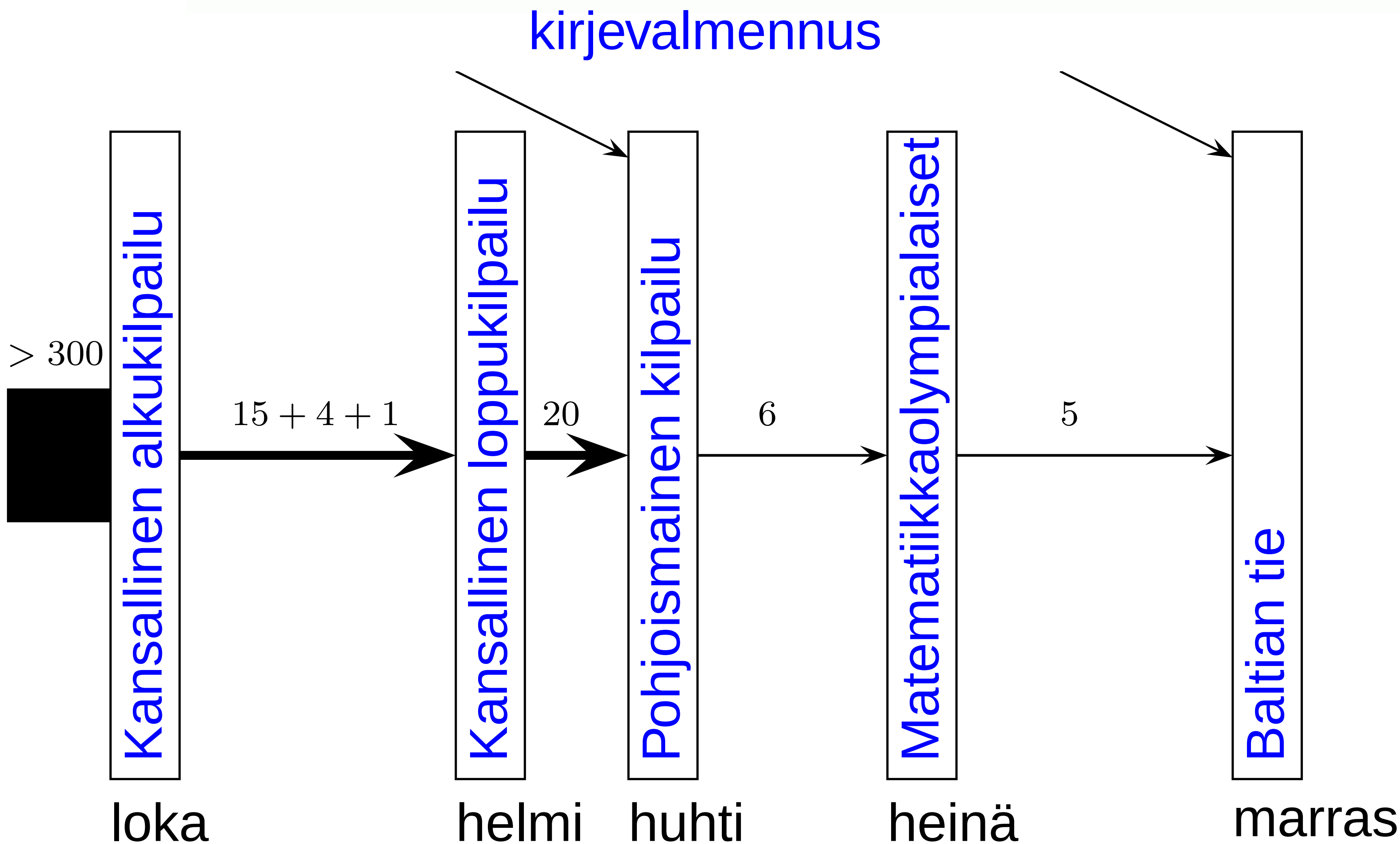

Tehtäväalat

- Geometria
- Lukuteoria
- Algebra ja epäyhtälöt
- Kombinatoriikka

Suomalaisten menestys vaihtelee aloittain, parasta kombinatoriikassa, huonointa geometriassa.

Algebraa ja epäyhtälöitä

MAOL:n loppukilpailu 2005, 3. tehtävä

Ratkaise yhtälöryhmä

$$\begin{cases} (x+y)^3 = z \\ (y+z)^3 = x \\ (z+x)^3 = y. \end{cases}$$

Algebraa ja epäyhtälöitä

Pohjoismainen kilpailu 1987, 4. tehtävä

Olkoot a, b ja c positiivisia reaalilukuja. Todista, että

$$\frac{a}{b} + \frac{b}{c} + \frac{c}{a} \leq \frac{a^2}{b^2} + \frac{b^2}{c^2} + \frac{c^2}{a^2}.$$

Kombinatoriikkaa

MAOL:n alkukilpailu 2000, avoin sarja, 4. tehtävä

8×8-ruudukolle sijoitellaan kuvan mukaisia tähtikuvioita siten, että ruudukon ja tähtien ruudut asettuvat päällekkäin eivätkä tähdet peitä toisiaan. Tähtien sanotaan *tukkivan* ruudukon, jos ruudukolle ei voi sijoittaa enää lisää tähtiä. Mikä on pienin tähtimäärä, jolla ruudukon saa tukittua?

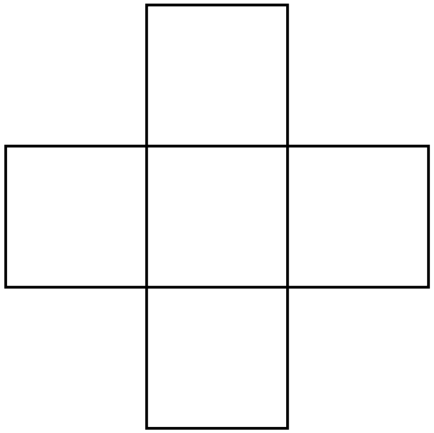

Kombinatoriikkaa

Matematiikkaolympialaiset 1992, 3. tehtävä

Avaruudessa on annettuna yhdeksän pistettä, joista mitkään neljä eivät ole samassa tasossa. Pisteiden välisistä janoista täsmälleen n kappaletta on väritetty sinisiksi tai punaisiksi, ja loput ovat värittämättömiä. Määritä pienin n, jolle välttämättä jotkin kolme sinistä tai kolme punaista janaa muodostavat yksivärisen kolmion.

Geometriaa

Pohjoismainen kilpailu 2005 4. tehtävä

Ympyrä Γ_1 on ympyrän Γ_2 sisäpuolella, ja ympyrät sivuavat toisiaan pisteessä A. A:n kautta kulkeva suora leikkaa Γ_1:n myös pisteessä B ja Γ_2:n myös pisteessä C. Ympyrän Γ_1 pisteeseen B piirretty tangentti leikkaa Γ_2:n pisteissä D ja E. Pisteen C kautta kulkevat ympyrän tangentit sivuavat Γ_1:tä pisteissä F ja G. Osoita, että pisteet D, E, F ja G ovat samalla ympyrällä.

Matematiikkaolympialaiset 2000, 5. tehtävä

Selvitä, onko olemassa sellaista kokonaislukua n, jolla on täsmälleen 2000 alkutekijää ja joka jakaa luvun $2^n + 1$.

Pistejakauma matematiikkaolympialaisissa

Vuosina $1995 - 2005$ suomalaiset ovat keskimäärin saaneet

- geometriassa $6{,}7/42$ pistettä, täydellisiä ratkaisuja $11/20 = 0{,}55$
- lukuteoriassa $7{,}6/42$ pistettä, täydellisiä ratkaisuja $4/15 \approx 0{,}27$
- algebrassa $9{,}7/42$ pistettä, täydellisiä ratkaisuja $9/15 = 0{,}6$
- kombinatoriikassa $16{,}5/42$ pistettä, täydellisiä ratkaisuja $21/16 \approx 1{,}3$

Baltian tie 2006

Suomen matemaattisen yhdistyksen valmennusjaos järjestää Baltian tien 2006 Turussa 1.–5. 11. 2006.